

EL TOPÒNIM LLORITO-LLORET DE VISTALEGRE. ANÀLISI EVOLUTIVA

Andreu Ramis Puig-gros i Antoni Ginard Bujosa
XIV Jornada d'Antroponímia i Toponímia. Porreres, 2000

INTRODUCCIÓ¹

El topònim major del poble i del terme municipal de Llorito-Lloret de Vistalegre és un exemple paradigmàtic d'evolució i de substitució toponímica, que ha donat lloc a una denominació que és probablement una de les que han patit més variacions al llarg de la història.

En una sèrie temporal ben documentada, la seqüència *Manresa, Llorito* —amb totes les variants gràfiques—, *Lloret de Vista Alegre* i, finalment, la recent oficialització de la grafia *Lloret de Vistalegre* (juliol de 2000) és un esquema que resumeix aquesta evolució.

Per damunt de les qüestions de caire més o menys polèmic (sigui quin sigui el grau d'intencionalitat), referides als canvis de denominació i, fins i tot, per damunt de qualsevol opció interpretativa, les evidències que aporta la documentació són indubtablement els arguments que a hores d'ara ens han de fer llum sobre la qüestió i, davant alguns comentaris eixelebrats, han de fer efectiva aquella dita llatina *scripta manet, verba fugit*, tan precisament traduïda per la saviesa popular amb l'expressió de *canten papers i menten barbes*.

MANRESA (1229? -1578/1600)

La identificació dels primerencs topònims àrabs i la substitució d'aquests planteja dubtes i les afirmacions s'han de fer amb prudència i, a vegades, amb serioses reserves. Una primera aproximació a la toponímia de la contrada lloritana a l'època islàmica que apareix al *Llibre del Repartiment* és la recollida a l'obra del pare Gaspar Munar (1975), encara que no sembla gaire aclaridora. Les correspondències a l'època islàmica s'han de considerar amb certes precaucions, sobretot pel que fa a la identificació del topònim major.

Més recentment, Ramon Rosselló aportava noves dades sobre l'origen del topònim de l'època medieval, alhora que feia referències més concretes per a la identificació del topònim d'època islàmica:

¹ Aquesta comunicació fou presentada a la XI Jornada d'Antroponímia i Toponímia, organitzada pel Gabinet d'Onomàstica de la Universitat de les Illes Balears (Porreres, 18 de novembre de 2000). Una versió ampliada, titulada «Sobre el topònim Loreto-Llorito als Països Catalans», es presentava al Congrés Internacional de Toponímia i Onomàstica Catalanes (Facultat de Filologia. Universitat de València. València, 18-21 d'abril de 2001).

«En un capbreu del segle XIII hem trobat que l'any 1244 Bernat Vidal i la seva muller Dolça venen en alou franc a Ramon ses Codines dues sorts de terra en llocs separats a l'alqueria de Manresa, “anomenada Benigalip”. En el llibre del Repartiment hem trobat que l'alqueria Benigalep (la diferència de la i o la e no té importància perquè sovint es confonien) tenia 20 jовades (unes 340 quarterades), era del terme de Montuiri i fou donada als homes de Manresa. El fet que fos del terme de Montuiri no té res a veure ja que més tard Jaume II i el seu comissionat, l'inquer Ramon Desbrull, feren una nova ordenació de les viles de Mallorca, per tant no fou aquesta l'única alqueria que canvià de terme.

»A partir d'aquí, per tant, podem dir que el que ara anomenam Lloret de Vistalegre primer fou Benigalep, després Manresa, Lorito, Llorito i, més tard, Lloret de Vistalegre.» (Rosselló i Vaquer, 1992).

Per tant, l'antiga alqueria de Manresa seria l'hereva d'una alqueria anterior, «anomenada Benigalip». Els presumptes lligams entre el territori llorità i el districte islàmic de Montuiri, en contra de la idea permanent de relació amb el districte de Sineu (Yinau-Bitra), podrien ser un nou argument per a l'ancestral enfrontament amb els sineuers. Malgrat tot, el text serveix per confirmar el que ja se sabia: *Manresa* era el topònim de la contrada des del segle XIII.

El topònim *Manresa* és la primera denominació genèrica que abasta el conjunt originari de les terres lloritanes. Des del segle XIII, aquest nom (importat) representa la primera etapa de l'evolució, que entronca amb l'herència de l'època musulmana i que es manté fins al segle XVI, quan el topònim se substitueix pel de *Llorito*.

Les referències a Manresa són freqüents durant el segle XV. Per comprovar-ho és suficient repassar les cites documentals publicades per Mulet, Rosselló i Salom (1995):

1427 Guillem Pelliser de *Manresa* (pàg. 42).

1429 Pere Forner del *lloc de Manresa* (pàg. 150).

1442 Pere Forner i Pere Gelabert, habitants de *Manresa* (pàg. 95).

1442 Mateu Ballester compra l'*alqueria Manresa* (pàg. 141).

1457 Guillem Amengual del *lloc de Manresa* (pàg. 120).

1458 Joana, esclava d'Antoni Mestre, de *Manresa de Sineu* (pàg. 152).

1460 Bernat Gilabert del *lloc de Manresa* (pàg. 136).

1461 Testament d'Antonina Vigueta, muller de Bernat Gilabert de *Manresa* (pàg. 179).

A més, Maria Barceló ha documentat també Guillem Pocoví de *Manresa* el 1472, alhora que ha aportat la transcripció de dos inventaris, un de 16 de març de 1522 sobre la *possessionem vulgo dictam de Menresa*, i l'altre de 28 de març del 1572 referit a *unas casses scituades en lo loch de Menressa* (Barceló, 1999: 85, 87, 91 i nota 4).

MANRESA-LLORITO (1578-1601)

Els anys centrals del segle XVI són un moment essencial en el procés de construcció de la identitat lloritana com a conseqüència de la fundació del convent de Nostra Senyora de Loreto. L'establiment del convent és un fet absolutament determinant, perquè l'advocació del convent a Nostra Senyora de Loreto donarà lloc a la progressiva substitució del primitiu topònim de *Manresa* i a la fixació del topònim de *Llorito*, mantingut com a denominació oficial fins al primer quart del segle XX i conservat en la tradició oral popular fins ara.

Si s'ha de plantejar una hipòtesi versemblant, cap al 1540 el lloc de Manresa hauria assolit una vintena de *focs* o *llars*. En aquestes circumstàncies, cap al 1543 els pobladors de

la contrada, constituïts en comunitat, haurien manifestat explícitament la voluntat de disposar d'una església pròpia i n'haurien demanat la construcció, fonamentalment a causa de la distància que els separava de Sineu.

Aquestes mateixes raons són les que recull Joan B. Munar Ramis (*Bodas de Oro...*, 1963:6-7): «Excesiva es la distancia que separa de la parroquia al grupo de cristianos que moran en Manresa, y muy incómodos y difíciles los caminos. No es extraño que intenten, y al fin consigan un documento de Roma de 11 de marzo de 1545, en el cual “para aumento del culto divino y salvación de las almas” se concede a los “habitantes de Manresa” licencia para construirse y erigir una capilla en que se celebren los oficios divinos “sub invocatione B.M. de Laureto”.»

Una de les primeres referències històriques (de final del segle XVI, 1593) sobre Llorito és la de Joan Binimelis, que després ha estat molt citada:

«Tiene Sineu algunas sufragáneas en su distrito y a distancia de 2.000 pasos por su poniente tiene un lugarejo de 20 fuegos llamado Manresa que en el repartimiento de la tierra cupo a Ozet Sescudines, a 6 de laudimio. Tiene su Iglesia edificada bajo la invocación de Ntra. Señora de Lorito, en donde edificaron un Monasterio de Frailes Dominicos de la orden de Predicadores, fué dicha Iglesia separada de la Parroquial de Sineu por concesión del Sumo Pontífice Paulo III en el año de 1543, con bula expedida en Roma apud S. Petrum V. Idus martii, año ii de su Pontificado.

»Dicha casa y Convento de Llorito poseyeron primero: Frailes Franciscanos, hasta el tiempo en que floreció Fr. Rafael Serra Ministro Provincial de San Francisco, quien la renunció con autoridad Apostólica del Papa Pio V, concedida el día 11 Diciembre. Después de trece años D. Juan Vique Obispo de Mallorca dió la dicha Iglesia y Convento a los Frailes Predicadores en 29 de Octubre 1579 cuya donación confirmó el Papa Gregorio XIII en el año 1583.» (Binimelis, edició de 1927, IV:160-161).

La identificació inicial del territori amb el nom de *Manresa* donava lloc a un primer reconeixement formal de l'existència d'un grup social com a entitat diferenciada de Sineu, que es documenta als *Estims* de la vila de Sineu del 1578 (Arxiu Parroquial de Sineu), que ens aporten la referència següent:

«Die martis xvii mensis Junii anno predicto MDLxxviii

»Item super antem die et anno predictis continuant los stims sus dits en dita vila de sineu se stimaren en lo loch dit de *manresa* tot tingut en alou del señor Rei las propietats següents.» (AMS. 1578 Estims, 113v.).

Malgrat tot, com a conseqüència de la fundació del convent, el darrer quart del segle XVI sembla un moment crític quant a l'ús del topònim i, de fet, immediatament comencen a aparèixer simultàniament els noms de *Manresa* i les formes inicials de *Llorito*, en origen referides al convent.

Vegeu aquesta referència documental del 1579:

«20 de març 1579 mori antoni florit de *manresa*. ha fet testamen en poder de m^o Joan antich, ha dexat una misa baxa [...] mes dexa a cada basi de *lorito* 1 s 6». (APS. Llibre de morts 1578-1621, f. 3v.).

La referència següent és del 1587, quan apareix escrita clarament la forma *Llorito* (APS. Llibre de morts 1578-1621, f. 36.).

El 1592 es torna a relacionar *Manresa* amb *Llorito*:

«A xxv de octubra mori la dona antonina mr. del Senyer en Salvador farer de la present vila del loch de *menresa* [...] y voll esser satorada a nostra Senyora de *lorito*.» (APS. Llibre de morts 1578-1621, f. 76.).

El 1595 es documenta novament *Llorito*:

«30 desembre Joan Gilabert de les Tortines lexa anells bacins parrochials de dita Yglesia y nel baci de *llorito*.» (APS. Llibre de morts 1578-1621, f. 98v.)

Definitivament, el cadastre de 1601 inicia el repertori de propietats del nostre poble amb l'encapçalament *llorito* (AMS. 1601 Cadastre, 56v.).

Igualment, el cadastre de 1607 inicia el repertori de propietats del poble amb l'encapçalament *Lorito* (AMS. 1607 Cadastre, 83); mentre que a la segona part del mateix cadastre l'encapçalament és *lorito* (AMS. 1607 Cadastre, 136).

Des del 1545 al 1601, en el termini de dues generacions, el topònim *Llorito* esdevenia predominant, tot tenint en compte que la documentació segurament anava per darrere l'oralitat. Les variants *Lorito-Llorito* semblen només una simple fluctuació ortogràfica.

En principi, la substitució del primitiu topònim de *Manresa* pel de *Llorito* no implica un canvi en l'abast de l'àrea designada, però sí que suposava la introducció de nous referents col·lectius i l'inici de l'etapa decisiva en la identificació i en la configuració de la comunitat i del territori.

Sens dubte, la causa de l'evolució toponímica és la primera advocació de la capella del convent a la Mare de Déu de Loreto, una advocació clarament d'origen franciscà, tot i que des del 1579 el convent era de l'orde dominic. Loreto donava lloc a *Llorito*.

No obstant aquesta evidència, també se n'ha fet alguna interpretació absolutament fantasiosa, assimilant Loreto a Lloret, com ho fa el document manuscrit de 8 de juliol de 1927, que encapçala el *Llibre d'actes (1924-1929)* de l'Ajuntament.

«Bajo la advocacion de Nuestra Señora de Loreto, ó sea en mallorquin de “Lloret”; extendiendose desde aquella fecha el nombre de Lloret, á toda la Comarca y caserío, en sustitución del de Manresa, por haber reingresado a su país los pobladores de aquella región catalana, despues de varias cesiones á favor de los moradores del lugar.»

D'altra banda, algunes de les hipòtesis proposades sobre l'etimologia del topònim *Llorito* no són precisament del tot aclaridores.

Joan Coromines assignava primerament al nom de *Llorito* «una nissaga autòctona, que avui s'ha preferit catalanitzar a ultrança, canviant-lo en Lloret (de Vista Alegre). L'etimologia és la mateixa, ll. LAURETUM 'lloredar', si bé amb el tractament fonètic mossaràbic de la -U i de la -E.» (Coromines, 1989:186).

Posteriorment, el mateix autor, però, tot i que mantenia la possibilitat fonètica de l'origen mossàrab, rectificava clarament la seva primera versió. Al mateix temps afirmava que la devoció a la Verge de Loreto era propagada des del Regne de Nàpols, «que és allí on se li alterà el nom en *Lorito*», per efecte d'un tret fonètic del dialecte sicilonapolità, tot enumerant també diversos casos de noms de lloc del domini continental català amb el terme *Llorito* (Coromines, 1996:100-101).

En el nostre cas, sobre la base de la documentació és possible resseguir el procés de la substitució del topònim *Manresa-Llorito*, que es produeix al llarg de la segona meitat del segle XVI. Els estims de 1578 es refereixen al lloc de *Manresa*; fins a final del segle XVI, s'alternen els noms de *Manresa* i les formes inicials de *Llorito*, mentre que el 1601 el topònim *Llorito* es pot considerar consolidat.

LLORITO (1579/1601-1924)

Des del segle XVII la substitució definitiva del topònim *Manresa* pel de *Llorito* és un fet consumat. Confirmant l'encapçalament del 1601, la còpia dels *Estims* de 1694, conservada a l'Arxiu Municipal de Sineu i reproduïda pel P. Gaspar Munar (1975:170-181), s'encapçala de la forma següent:

«Die xviii Mensis Martii Anno a Natte. Mni. MDC Lxxxxiiii

»Los dia y año desus dits foren ajuntats los detras escritos Sr. Estimador en lo lloch dit *Llorito* y donaran principi en fer la estimacio delas Cases de dit lloch y terra de son districte en lo modo y forma següents.» (AMS. Estims 1694 s/f).

Ramon Rosselló Vaquer (1992) aportava també alguns topònims del nucli urbà a principi del segle XVIII:

«Vull aprofitar aquest article per donar relació d'alguns noms de carrers i places que hem trobat ja a l'any 1702: Carrer del Camí d'Inca, Carrer del Fum, Carrer de les Parres, El Camp Jueu, Les Comunes, Carrer del Vent, Carrer Nou, Carreró de la Riba, Camí dels Joncs, Carrer del Pou Comú, Plaça de Llorito.»

El 1759, l'apartat dedicat a les propietats urbanes del nostre poble s'inicia amb l'encapçalament següent: «Original de las casas de *Llorito*» (AMS. 1759 Cadastres i Estims, 60).

El 1789 la descripció de Sineu de Gerónimo de Berard inclou un apartat al poble de Llorito, que s'inicia precisament amb una referència a l'origen del topònim:

«Fuera de su población, a una corta legua por su poniente, tiene un lugar sufragáneo que llaman Llorito y que antes fue conocido con el nombre de Manresa, sin duda porque en el Real Repartimiento de tierras de esta isla que ordenó el Rey Don Jaime, después de la conquista se daría este lugar a los naturales catalanes de Manresa, que vinieron en auxilio del referido monarca, sin embargo de que consta lo poseía desde el mencionado tiempo Osed de Sescudiens. Múdose el nombre al de Llorito, por motivo de haber logrado los vecinos de dicho lugar el permiso del pontífice Paulo III para construir una Iglesia dedicada a Nuestra Señora de Loreto, para facilitar los oficios divinos a la gente imposibilitada de transitar en tiempo calamitoso.» (Berard, edició de 1983:240).

D'altra banda, només com a apunt general, la grafia *Llorito* està perfectament documentada per la cartografia de nombrosos mapes de Mallorca. Fins al primer quart del segle XX, és registrat sense excepcions com a *Llorito*. A tall d'exemple, en detallam alguns a continuació (vegeu: Picornell, Seguí, Ginard, 1986):

1683: *Insula Maioricae*; Vicens Mut (*Llorito*).

17...: *Plano que manifiesta la situacion de la Ysla de Mallorca*; Juan de Aguirre (*Llorito*) [molt similar al de V. Mut de 1683].

1715: *L'Isle Mayorque*; N. de Fer, París (*Llorito*).

1756: *Carte des Isles de Maiorque, Minorque et Yvice par Mr. Bellin*, Nuremberg (*Llorito*).

1773: *Mapa de la isla de Mallorca y de la de Cabrera*; Tomás López; Madrid (*Llorito*).

1785: Mapa de la Isla de Mallorca; patrocinat per Antoni Despuig i Dameto (*Llorito*).

1786: *Carta esférica de la isla de Mallorca y sus adyacentes*; Vicente Tofiño de San Miguel; Madrid (*Llorito*).

1786: Plànol de la vila de Sineu; Gerónimo de Berard (*Llorito*).

1793: *Mapa geográfico y General de las Islas Baleares y Pithyusas*; Tomás López; Madrid (*Llorito*).

1798: *Insularum Mallorca & Cabrera*; Tomás López; Nuremberg (*Llorito*).

segle XVIII: *Eyland Maiorca*, de Ioannes Van Keulen, Amsterdam (*Llorito*).

1833: Mapa de Mallorca; delineat per un frare caputxí (*Llorito*) [reducció del mapa de Despuig de 1785].

1853: *Islas Baleares*; gravat per R. Alabern (*Llorito*).

1869: *Descripción Geodésica de las Islas Baleares*; Carlos Ibáñez e Ibáñez (*Llorito*).

1881: *Plano de la Ysla de Mallorca*; Pere d'A. Peña (*Llorito*).

En el segle XX, al *Mapa Militar de España* (Mallorca, escala 1:100.000), publicat pel *Depósito de la Guerra*, es registrava *Llorito* (no hem pogut aclarir la data d'edició, però el mapa és posterior al 1917 i anterior al 1921).

Més endavant, a l'edició de 1944 del *Mapa Militar Itinerario de España. Mallorca*, escala 1:200.000, havia desaparegut *Llorito* i es registrava *Lloret de Vista Alegre*.

LLORET DE VISTALEGRE (1925-2000). UN TOPÒNIM LLEUGERAMENT POLÈMIC

Només fa setanta-cinc anys que el 1925, arran de la segregació definitiva del municipi de Llorito respecte del de Sineu, s'originava una nova substitució toponímica. El topònim tradicional *Llorito* esdevenia *Lloret de Vista Alegre*.

La polèmica generada pel canvi del topònim ve d'enrere. Davant la nova denominació de *Lloret de Vista Alegre*, el pare Rafel Ginard Bauçà el 1944 defensava la recuperació del topònim de Manresa, car considerava una mossonada la implantació d'un terme de nou encuny quan s'hauria pogut recórrer a un topònim medieval si el que es volia era canviar el nom. Rafel Ginard s'expressava en aquests termes:

«Posam “Manresa” per “Lloret de Vista Alegre”. És un nom, aquest, tan llargarut i tan desgraciat que no hi sabem girar la llengua. El nostre esperit, solidaritzat amb els sigles que ens precediren, se subleva a acceptar una denominació sense cap lligam amb la nostra història. ¿Per què no restaurar el bell nom primitiu de “Manresa”?» (citats per Rotger, 1944: VIII-IX).

Aleshores, quines eren les raons que amb motiu de la independència municipal originaren el canvi en la denominació del municipi (*Lloret de Vista Alegre*), quan, per raons històriques i sociolingüístiques, s'hauria pogut mantenir el nom tradicional de *Llorito*?

Entre els defensors d'un i altre topònim hi ha diverses argumentacions, fonamentades presumptament també en raons de caràcter històric i sociolingüístic, de major o menor pes, que ajuden a afegir foc a la caldera.

En alguns casos, per suposades motivacions polítiques, s'ha volgut intentar justificar que el nom de *Lloret* hauria estat anterior al de *Llorito*.

La transcripció de diversos paràgrafs del document manuscrit de 8 de juliol de 1927, titulat *Lloret de Vista Alegre. Datos históricos de su fundación* (vegeu Ginard Bujosa, Ramis Puig-Gros, 1999, pàg. 64-66), que encapçala el *Libre d'Actes (1924-1929)* (AMLL 5) de l'Ajuntament, n'ofereix alguns indicis:

«El hoy Lloret, antes Llorito [...]»

«[...] bajo la advocacion de Nuestra Señora de Loreto, ó sea en mallorquin de “Lloret”; extendiéndose desde aquella fecha el nombre de Lloret, á toda la Comarca y caserío, en sustitución del de Manresa [...]»

«La influencia castellana, trocó el nombre de Lloret por el de Llorito, bajo cuyo nombre se designó á la Aldea, hasta que en 1º de Enero de 1925, con loable y plausible

acuerdo, y al amparo del Estatuto Municipal, se ha vuelto al mallorquí primitivo “Lloret” con el adito de Vista Alegre, para evitar su confusión con los de igual nombre del continente.»

Per tant, es veu que, en primer lloc, el cronista atribueix un origen «mallorquí» al nom *Lloret*, tot i que reconeix que la denominació anterior a 1925 era *Llorito*.

En segon lloc, l'error (o la manipulació) és del tot palesa a l'afirmació següent: «La influencia castellana, trocò el nombre de Lloret por el de Llorito»; que s'acaba de rematar quan diu que «se ha vuelto al mallorquí primitivo “Lloret” con el adito de Vista Alegre, para evitar su confusión con los de igual nombre del continente».

És possible pensar que la terminació *-ito* hauria fet argumentar a aquest cronista indocumentat la filiació castellana del topònim *Llorito*, amb la qual cosa «recuperar» *Lloret* apareixeria com una mostra de «mallorquinitat» mal entesa.

Sigui com sigui, el que sembla del tot cert és que el document i una indissimulada posició provinciana, que rebia el vistiplau del batlle de torn, tenia una clara finalitat política. Sobretot quan es tracta d'una documentació administrativa, generada en el context de la dictadura de Primo de Rivera.

En el mateix context s'ha de situar la proposta de creació de l'escut del poble. El naixement del nou municipi de Lloret de Vista Alegre amb un nom nou anava acompanyat del disseny de l'escut d'armes. Dia 23 de juliol de 1925, a la sessió ordinària de la Comisión Provincial de Monumentos Históricos y Artísticos, presidida pel bisbe Miralles, es llegia l'informe sobre l'escut, que havia estat redactat per Pere Antoni Sancho, Vicenç Furió i Rafel Isasi, com a vocals corresponents de les Reials Acadèmies de Belles Arts i de la Història.

[...]

«Expuestos de una Manera suscita los datos históricos referentes al nuevo municipio de Lloret de Vista Alegre y fundándonos en algunos de ellos, hemos de manifestar lo que, según nuestra opinion, debe ser su escudo de armas.

»No dependiendo directamente aquel lugar de ningún señor, ni habiendo nadie tenido dominio sobre él más que el Rey, no podemos aconsejar se pongan en el escudo del referido recién formado Municipio emblemas familiares; ha de ser partido, ya que el acuartelado se aplica en contadas ocasiones a los de las villas y ciudades. No ha de presidirlo ningún magnate ni caballero, ni siquiera el Rey; ha de presidirlo pero la Reina de los Cielos, la Santísima Virgen de Loreto, pues, cuando el primer blasón es motivo religioso se ha de anteponer al real, según regla de heráldica, que vemos observada en el escudo de Barcelona, por todos conocido. Puesta en el siglo XVI la iglesia del lugar citado bajo la advocación de Nuestra Señora de Loreto, devoción que, de seguro, procurarían fomentar los franciscanos al constituir allí su poco duradero convento, creemos ha de encabezar el escudo la casa de la Virgen, terrazada, surmontada con la efigie de la Madre de Dios, en campo azur.

»Mas como el territorio de Sineu, del cual pueblo dependía Lloret, era dominio directo del monarca, opinamos que no se debe prescindir en el blasón de la hijuela, de las armas reales que muy justificadamente han venido figurando en el de la matriz.

»Mucho hubiéramos deseado que constaran también en las armas del recién creado pueblo de que tratamos las de Manresa; no en balde al territorio de aquél se le denominó por espacio de tres siglos con el homónimo de la ciudad catalana, de cuyo distrito procedían los primeros fundadores de lo que fué después Llorito; pero contra nuestros designios, y, en cierta manera, contra lo que cabía esperar, hemos desistido forzosamente de incluir los blasones manresanos en el escudo que se proyecta, para no complicarlo más; conviene que

resplandezca en él la mayor sencillez, ya que, como los de su clase, ha de ser de continuo uso, casi siempre para autenticar la documentacion diaria y burocratica del Municipio a que se le destina.

»Numerosos moradores y vecinos de Lloret, atendiendo a su denominación procedente de Nuestra Señora de Loreto y a algunos laureles sembrados en las inmediaciones del pueblo, nos han manifestado deseos de que no prescindieramos de incluir en su escudo de armas ramas del referido arbol; para acceder, pues, a sus legítimos ruegos, nos decidimos a proponer que figuren ellas en el exterior del blasón, como motivo de decoración del mismo.

»Lo que tenemos la honra de exponer a esta dignísima Comisión Provincial de Monumentos Históricos y Artísticos en cumplimiento del encargo que se nos confirió en sesión de 23 de Mayo del año actual.

»No obstante, ella resolverá, como siempre, lo que crea pertinente.

»Palma, 20 de Julio de 1925.

»Pedro A. Sancho. —Vicente Furió.— Rafael Isasi» («Notícies», *BSAL*, 1925, XX:302-304).

D'altra banda, i a tall d'hipòtesi, l'oficialització del nom de *Lloret de Vista Alegre* també pogué respondre a altres motius:

En termes psicosocials, *Lloret de Vista Alegre* podria ser una mostra fins i tot d'una expressió de la psicologia col·lectiva, que reflectiria (per què no dir-ho?) un cert complex d'inferioritat entre els lloritans.

El nom oficial de *Lloret*, sempre amb l'afegit de *Vista Alegre*, hauria significat que una forma vulgar i popular —d'anar per casa— era substituïda per una altra de presumptament més prestigiada pel seu ús en un àmbit més oficial, com a mínim d'acord a criteris sociolingüístics de domini de la llengua castellana, que seria emprada per l'administració pública en general, per les persones «amb estudis», generalment procedents de fora poble, i per les persones de «bona casa» o amb certes ínfulas intel·lectuals.

En termes polítics, en un àmbit purament local, a més de la justificació davant l'Administració de l'Estat, la nova denominació de *Lloret de Vista Alegre* hauria pogut representar també un element més d'identitat diferenciadora davant les ànsies annexionistes de l'Ajuntament de Sineu i, per tant, fer ús de *Lloret de Vista Alegre* era una passa més per deixar enrere el llogaret de *Llorito* i constituir-se d'una vegada per totes en municipi independent.

En temps molt més recents hi ha també raons polítiques, tant per part de l'Ajuntament com per part de la Universitat de les Illes Balears, que, en un intent de defugir qualsevol decisió polèmica, han optat per la solució fàcil de mantenir la inèrcia administrativa de la denominació oficial vigent i ignorar els arguments amb uns majors fonaments històrics i sociolingüístics que, segurament, haurien alterat la solució final.

En el cas de *Lloret de Vista Alegre*, un topònim inventat ha substituït el topònim popular tradicional de *Llorito*. En aquest sentit, és un exemple il·lustratiu dels canvis arbitraris que, per sobre qualsevol argument d'ordre històric i sociolingüístic, s'han decantat cap a solucions politicoadministratives.

En la mesura que s'hagi de donar crèdit a l'oralitat, el topònim *Llorito* és viu encara. Una mostra de la realitat que ha perdurat referida a l'ús de *Llorito* en comptes de *Lloret* són les enquestes realitzades per Joan Miralles entre el 1969 i el 1972 i publicades a la seva obra *Un poble, un temps* (1995), en què es recullen vint-i-una entrevistes. Això no obstant, el camí del topònim oficial segueix per la via oficial. La darrera actuació és la recent oficialització de la grafia *Lloret de Vista Alegre*.

El dia 8 de maig de 2000 el ple del Consell Insular de Mallorca acordava aprovar el canvi de denominació toponímica del municipi de *Lloret de Vista Alegre* per la forma que fixa el Decret 36/1988, és a dir, *Lloret de Vistalegre* (BOCAIB, núm. 69, de 3 de juny de 2000). La resolució del Consell Insular de Mallorca de 26 de juny de 2000 era publicada al BOE núm. 168, de 14 de juliol de 2000.

BIBLIOGRAFIA

- ADSERÀ MARTORELL, J. (1996). *Història del culte a la Mare de Déu de Loreto. El seu santuari de Tarragona*. Tarragona: Associació d'Amics de Mare de Déu de Loreto.
- BARCELÓ CRESPI, M. (1999). «Alguns aspectes de la vida quotidiana a Manresa». A *3 Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998*. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició, pàg. 85-95.
- BERARD, G. de (edició 1983). *Viaje a las Villas de Mallorca 1789*. Palma: Ajuntament de Palma.
- BINIMELIS, J. (edició de 1927). *Nueva historia de la isla de Mallorca y de otras islas a ella adyacentes. Dirigida a los jurados de Mallorca año 1593*. Palma de Mallorca. 5 vols. *Bodas de Oro de la Parroquia de Lloret de Vista Alegre. 1913-1963*. (1963). Palma: Imp. SS. Corazones.
- Còdex Català del Llibre del Repartiment de Mallorca*. (1984) Edició a cura de Ricard Soto i Company. Palma: Conselleria de Cultura del Govern Balear.
- COROMINES, J. (1989-1996). *Onomasticon Cataloniae*. Barcelona: Curial.
- GINARD BUJOSA, A.; RAMIS PUIG-GROS, A. (1999). «Manresa, Llorito, Lloret de Vistalegre. Un procés cap a la recerca de la identitat». A *3 Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998*. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició, pàg. 43-72.
- MIRALLES MONTSERRAT, J. (1995). *Un poble, un temps*. Palma: Miquel Font Editor.
- MULET RAMIS, B.; ROSSELLÓ VAQUER, R.; SALOM SANCHO, J. M. (1994). *La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV*. Sineu: Ajuntament de Sineu.
- MULET RAMIS, B.; ROSSELLÓ VAQUER, R.; SALOM SANCHO, J. M. (1995). *La crisi de la vila de Sineu. Segle XV*. Sineu: Ajuntament de Sineu.
- MULET RAMIS, B.; ROSSELLÓ VAQUER, R.; SALOM SANCHO, J. M. (1996). *Sineu aixeca una nova església. Segle XVI*. Sineu: Ajuntament de Sineu.
- MUNAR OLIVER, G. (1975). *Història de Lloret de Vista Alegre i del seu Convent*. Palma: Moll.
- «Notícies». *BSAL*, Tom 20, núm. 537, juliol de 1925, pàg. 302-304.
- PICORNELL BAUZÀ, C.; SEGUÍ PONS, J. M.; GINARD BUJOSA, A. (1986). *700 anys de cartografia de les Illes Balears*. Palma: Ajuntament de Palma.
- RAMIS, A. (1989). «Llorito. Algú s'ha tornat equivocar». A *El Mirall*, 24:24-26.
- RAMIS PUIG-GROS, A. (1997). *Malnoms a Llorito. Segles XIV-XX*. Binissalem: Di7.
- ROSSELLÓ I VAQUER, R. (1992). «Lloret en el segle XIII». A *Es Pi Gros*, 86/87:17.
- ROTGER, J. (1939). *Orígens de Sineu. Conferència llegida a la Sala Gacias a un dels actes amb que la Congregació Mariana contribuí a les solemnitats extraordinàries de l'any 1938 a honra de Sant Marc Evangelista, patró de la Vila*. Palma: Impremta Mn. Alcover.
- ROTGER, J. (1944). *L'església de Sineu*. Palma.
- ROTGER, J. (1946). *El león de Sineu*. Palma: Impremta M. Alcover.